YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (toinen jaosto)

12 päivänä maaliskuuta 1998 *

Asiassa T-207/97,

Georges Berthu, Euroopan parlamentin jäsen, kotipaikka Chelles (Ranska), edustajanaan asianajaja Alexandre Varaut, Pariisi, 9 rue Alfred de Vigny, Pariisi,

kantajana,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehenään oikeudellisen yksikön päällikkö Jean-Paul Jacqué ja oikeudellinen neuvonantaja Ignacio Díez Parra, prosessiosoite Luxemburgissa c/o Euroopan investointipankin lakiasiainosaston pääjohtaja Alessandro Morbilli, 100 boulevard Konrad Adenauer,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii tietyistä euron käyttöön ottamiseen liittyvistä säännöksistä 17 päivänä kesäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1103/97 (EYVL L 162, s. 1) kumoamista,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Kalogeropoulos sekä tuomarit C. W. Bellamy ja J. Pirrung,

kirjaaja: H. Jung,

on antanut seuraavan

määräyksen

Asian perustana olevat tosiseikat

1 Komissio esitti 16.10.1996 "ehdotuksen neuvoston asetukseksi eräistä euron käyttöönottoon liittyvistä säännöksistä" [KOM (96) 499 lopull.], jossa se ehdotti neuvostolle, että yhteisen rahan nimi "ecu" korvattaisiin nimellä "euro".

2 Kantaja on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 4.11.1996 jättämällään kanteella vaatinut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kumoamaan komission edellä mainitun ehdotuksen. Asiassa T-175/96, Berthu vastaan komissio, 15.5.1997 antamallaan määräyksellä (Kok. 1997, s. II-811) kanne hylättiin tutkittavaksi ottamisen edellytysten selvän puuttumisen vuoksi.

3 Neuvosto antoi 17.6.1997 EY:n perustamissopimuksen 235 artiklan perusteella asetuksen N:o 1103/97 tietyistä euron käyttöön ottamiseen liittyvistä säännöksistä (EYVL L 162, s. 1, jäljempänä asetus N:o 1103/97).

4 Asetuksen N:o 1103/97 2 perustelukappaleen mukaan "Eurooppa-neuvoston Madridissa 15 ja 16 päivänä joulukuuta 1995 pidetyssä kokouksessa päätettiin, että perustamissopimuksessa Euroopan rahayksiköstä käytetty nimi 'ecu' on yleisnimi; viidentoista jäsenvaltion hallitukset ovat päässeet yhteisymmärrykseen siitä, että tämä päätös on perustamissopimuksen asianomaisten määräysten sovittu ja lopullinen tulkinta; —— Eurooppa-neuvosto katsoi lisäksi, että yhteisen rahan nimen on oltava sama kaikilla Euroopan unionin virallisilla kielillä ottaen huomioon erilaiset aakkoset".

5 Tämän asetuksen 5 perustelukappaleessa todetaan asianmukaisen oikeudellisen perusteen valinnasta, että "perustamissopimuksen 109 l artiklan 4 kohdan kolmatta virkettä, jonka mukaan neuvosto voi osallistuvien jäsenvaltioiden yksimielisyydellä toteuttaa muut toimenpiteet, jotka ovat tarpeen otettaessa yhteinen raha nopeasti käyttöön, voidaan käyttää oikeudellisena perustana vasta sitten, kun on 109 j artiklan 4 kohdan mukaisesti vahvistettu, mitkä jäsenvaltiot täyttävät yhteiseen rahaan siirtymiseksi vaadittavat edellytykset; sen vuoksi on tarpeen käyttää perustamissopimuksen 235 artiklaa sellaisten säännösten perustana, joiden osalta oikeusvarmuuden aikaansaaminen on erityisen kiireellistä; —— euron käyttöönotto koskee koko väestön päivittäisiä toimia osallistuvissa jäsenvaltioissa".

6 Edellä mainitut seikat huomioon ottaen neuvosto näin ollen antoi asetuksen N:o 1103/97, jonka 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Oikeudellisissa asiakirjoissa esiintyvät viittaukset perustamissopimuksen 109 g artiklassa tarkoitettuun ja asetuksessa (EY) N:o 3320/94 annetun määritelmän mukaiseen ecuun korvataan viittauksella euroon siten, että yksi ecu vastaa yhtä euroa. Jos oikeudellisessa asiakirjassa viitataan ecuun ilman kyseistä määritelmää, viittausten oletetaan olevan viittauksia perustamissopimuksen 109 g artiklassa tarkoitettuun ja asetuksessa (EY) N:o 3320/94 annetun määritelmän mukaiseen ecuun, jolloin olettamus on kuitenkin kumottavissa ottaen huomioon osapuolten aikomukset."

7 Kantaja on tämän vuoksi nostanut EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 15.7.1997 ja jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta vaaditaan kumoamaan asetus N:o 1103/97.

8 Neuvosto on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 25.9.1997 saapuneella kirjelmällä esittänyt työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdan nojalla oikeudenkäyntiväitteen, jota koskevat huomautuksensa kantaja esitti 7.11.1997.

Asianosaisten vaatimukset

9 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— ottaa kanteen tutkittavaksi ja

— kumoaa asetuksen N:o 1103/97.

10 Neuvosto vaatii oikeudenkäyntiväitteessään, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— päättää, että kannetta ei oteta tutkittavaksi tutkittavaksi ottamisen edellytysten selvän puuttumisen vuoksi ja

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

11 Oikeudenkäyntiväitteestä esittämissään huomautuksissa kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää neuvoston tekemän oikeudenkäyntiväitteen ja

— velvoittaa neuvoston korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten oikeudelliset perusteet ja perustelut

12 Neuvosto esittää, että kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat toisaalta kanteen kohteena olevan toimen luonteen vuoksi ja toisaalta sen vuoksi, että toimi ei koske kantajaa erikseen perustamissopimuksen 173 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla.

13 Kanteen kohteena olevan toimen luonteen osalta neuvosto huomauttaa, että perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan nojalla luonnollisilla henkilöillä ja oikeushenkilöillä ei ole oikeutta nostaa kumoamiskannetta yleisesti sovellettavista säädöksistä, kuten asetuksista. Tämä ei neuvoston mukaan kuitenkaan estä sitä, etteikö yhteisöjen tuomioistuin voisi valvoa tällaisten säädösten laillisuutta tiettyjen yhteisön toimielinten tai jäsenvaltion nostettua kumoamiskanteen. Yhteisöjen tuomioistuin voi neuvoston mukaan lisäksi perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisessa ennakkoratkaisumenettelyssä tai perustamissopimuksen 184 artiklan mukaisessa menettelyssä, jossa asetuksen väitetään olevan lainvastainen, harjoittaa säädösten laillisuusvalvontaa.

14 Neuvosto lisää tähän, että vaikka onkin totta, että asiaa koskevan oikeuskäytännön mukaan kumoamiskanteen tutkittavaksi ottaminen ei riipu kanteen kohteena olevan toimen nimestä vaan siitä, että se on kantajan kannalta päätös, on kuitenkin niin, että tässä tapauksessa kanne koskee yleisesti sovellettavaa säädöstä, jota yleisesti ja abstraktisti sovelletaan objektiivisesti määriteltyihin tilanteisiin.

15 Ei kuitenkaan ole mahdotonta, että tietyissä tilanteissa tietyt asetukset, jotka luonteensa ja soveltamisalansa puolesta ovat normatiivisia, voisivat koskea luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä erikseen perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitetulla tavalla. Tällaisessa tapauksessa nämä asetukset ovat luonteeltaan samalla sekä normatiivisia että tiettyjen kyseessä olevien yksityisten kannalta päätöksiä.

16 Tästä ei kuitenkaan ole kyse tässä asiassa. Sen osalta, koskeeko kanteen kohteena oleva toimi kantajaa erikseen, neuvosto esittää, ettei asetus N:o 1103/97 koske kantajaa hänelle tunnusomaisten erityispiirteiden tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella hän erottuu kaikista muista ja jonka perusteella hänet voitaisiin yksilöidä samalla tavalla kuin se, jolle päätös on osoitettu. Kantaja nimittäin joutuisi, kuten hän itse toteaa kanteessaan, yhtenä kansalaisena 1.1.2002 alkaen päivittäin käyttämään Euroopan uutta rahaa, kuten kaikki muutkin. Neuvosto päättelee tästä, että vaikka on totta, että riidanalainen asetus "koskee" kantajaa, se ei koske kantajaa erikseen asiaa koskevassa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla.

17 Kantaja väittää, että neuvoston perusteluissa ei oteta huomioon tapauksen erityispiirteitä, jotka kantajan mukaan oikeuttavat jos ei muuttamaan asiaa koskevaa oikeuskäytäntöä niin ainakin mukauttamaan tulkintaa, ja tämä johtuu kahdesta syystä.

18 Ensinnäkin on niin, että vaikka on totta, että Euroopan yhteisen rahan käyttöönotto koskee kaikkia kansalaisia, se kuitenkin koskee tiettyjä rajoitettuja ryhmiä erityisemmällä tavalla. Kantaja esittää tältä osin, että hän omistaa Trésor français'n ecumääräisen obligaation, joten hän kuuluu johonkin näistä rajoitetuista ryhmistä.

19 Toiseksi kantaja väittää, että Euroopan yhteisen rahan nimen muuttaminen, joka on tehty perustamissopimuksen määräyksiä rikkoen, vaikuttaa valtioiden suvereenin vallan käyttämiseen niin merkittävästi, että muutoksen on katsottava koskevan häntä kansalaisena suoraan ja erikseen. Kantaja vetoaa tältä osin Højesteretin (Tanskan korkein oikeus) 12.8.1996 antamaan tuomioon, jossa kyseinen tuomioistuin otti tutkittavaksi eräiden luonnollisten henkilöiden nostaman kanteen, jolla riitautettiin perustamissopimuksen tiettyjen määräysten laillisuus sillä perusteella, että valtioiden suvereniteetin loukkaaminen on niin vakava vahinko, että se koskee heitä kutakin suoraan ja erikseen. Kantaja toteaa, että vaikka tämä oikeuskäytäntö on muodostunut muualla kuin yhteisöjen tuomioistuimessa, se on omaksuttava yhteisön oikeuteen.

20 Lopuksi kantaja esittää neuvoston sen väitteen osalta, jonka mukaan tämän kanteen tutkimatta jättäminen ei estä sitä, että yhteisöjen tuomioistuimelle esitettäisiin riidanalaisen asetuksen laillisuutta koskeva ennakkoratkaisukysymys, että tuona päivänä yhteinen raha olisi jo käytössä, joten olisi epävarmaa, toteaisiko yhteisöjen tuomioistuin asetuksen pätemättömäksi.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

21 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdassa määrätään, että jos asianosainen haluaa, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ratkaisee asian tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä koskevan väitteen käsittelemättä itse pääasiaa tämän artiklan 3 ja 4 kohdassa määrätyillä edellytyksillä. Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on asiakirja-aineistoon perehtymisen jälkeen tässä asiassa riittävät tiedot, se katsoo, että suullista käsittelyä ei tarvitse aloittaa.

22 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa aluksi, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yksityiset eivät voi nostaa kannetta lainsäädäntötoimesta, kuten asetuksesta, eikä tällaisen toimen laatua aseta kyseenalaiseksi se, että on mahdollista määritellä enemmän tai vähemmän tarkasti niiden oikeussubjektien lukumäärä tai identiteetti, joihin sitä sovelletaan, jos on selvää, että tointa sovelletaan kyseisessä toimessa määriteltyyn objektiiviseen oikeudelliseen tai tosiasialliseen tilanteeseen (yhdistetyt asiat C-15/91 ja C-108/91, Buckl ym. v. komissio, tuomio 24.11.1992, Kok. 1992, s. I-6061, 24 ja 25 kohta; asia C-168/93, Gibraltar ja Gibraltar Development v. neuvosto, määräys 12.7.1993, Kok. 1993, s. I-4009, 12 kohta ja asia T-107/94, Kik v. neuvosto ja komissio, tuomio 19.6.1995, Kok. 1995, s. II-1717, 35 kohta).

23 Vaikka kyseinen toimi tosiasiallisesti osoittautuu yleiseksi ja abstraktiksi toimenpiteeksi, asiaa koskevasta oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että kanteen kohteena olevan toimen normatiivisuus ei estä sitä, että se voisi joissain tietyissä tilanteissa koskea tiettyjä kyseessä olevia yksityisiä tai taloudellisia toimijoita erikseen (asia C-358/89, Extramet Industrie v. neuvosto, tuomio 16.5.1991, Kok. 1991, s. I-2501, 13 kohta; asia C-309/89, Codorniu v. neuvosto, tuomio 18.5.1994, Kok. 1994, s. I-1853, 19 kohta; yhdistetyt asiat T-480/93 ja T-483/93, Antillean Rice Mills ym. v. komissio, tuomio 14.9.1995, Kok. 1995, s. II-2305, 66 kohta; asia T-197/95, Sveriges Betodlares ja Henrikson v. komissio, määräys 4.10.1996, Kok. 1996, s. II-1283, 31 kohta; asia T-18/95, Atlanta ja Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert v. komissio, määräys 10.12.1996, Kok. 1996, s. II-1669, 47 kohta ja asia T-60/96, Merck ym. v. komissio, määräys 3.6.1997, Kok. 1997, s. II-849, 40 kohta). Luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi kuitenkin väittää toimen koskevan itseään erikseen vain, jos kyseinen toimi koskee henkilöä hänen joidenkin erityisominaisuuksiensa vuoksi tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen perusteella, joka erottaa henkilön kaikista muista (asia 25/62, Plaumann v. komissio, tuomio 15.7.1963, Kok. 1963, s. 197 ja 223; em. asia Codorniu v. neuvosto, tuomion 20 kohta; asia T-12/93, CCE de Vittel ym. v. komissio, tuomio 27.4.1995, Kok. 1995, s. II-1247, 36 kohta; yhdistetyt asiat T-481/93 ja T-484/93, Exporteurs in Levende Varkens ym. v. komissio, tuomio 13.12.1995, Kok. 1995, s. II-2941, 51 kohta ja em. asia T-60/96, Merck ym. v. komissio, määräys 3.6.1997, Kok. 1997, s. II-849, 41 kohta).

24 Edellä mainitun oikeuskäytännön valossa on näin ollen tarkasteltava sitä, koskeeko asetus N:o 1103/97 kantajaa joidenkin hänen ominaispiirteidensä perusteella tai onko olemassa sellainen tosiasiallinen tilanne, joka erottaa henkilön kaikista muista kyseisen säädöksen kannalta, jolloin hän voi nostaa tästä asetuksesta kanteen perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan nojalla.

25 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa tässä asiassa, että vaikka yhteisen rahan nimen muuttaminen "ecusta" "euroksi" koskee kantajaa, tämä muutos koskee kantajaa sillä objektiivisella perusteella, että hän on jäsenvaltion kansalainen ja yhteisen rahan käyttäjä, ja että se koskee häntä samalla tavalla kuin ketä tahansa muuta jäsenvaltion kansalaista tai mitä tahansa muuta jäsenvaltion yritystä. Kantaja ei näin ollen voi väittää, että kanteen kohteena oleva säädös koskee häntä erikseen edellä mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla (ks. edellä 23 kohta).

26 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo tältä osin, että se seikka, että kantaja omistaa Trésor français'n ecumääräisen obligaation (ks. edellä 18 kohta) ei riitä siihen, että hänellä olisi asiavaltuus nostaa kanne perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan nojalla. Kuten on juuri todettu, on nimittäin niin, että mahdollisuus määritellä enemmän tai vähemmän tarkasti ne oikeussubjektit, joita riidanalainen toimi koskee, ei merkitse sitä, että olisi katsottava, että toimi koskee näitä oikeussubjekteja erikseen perustamissopimuksen 173 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla, koska on selvää, että tätä tointa sovelletaan objektiivisesti määriteltyihin tilanteisiin ja että sillä on oikeusvaikutuksia yleisesti ja abstraktisti määriteltyihin henkilöryhmiin (ks. edellä 22 kohta ja em. oikeuskäytäntö). Tietyistä euron käyttöönottamiseen liittyvistä säännöksistä annettua asetusta N:o 1103/97 sovelletaan juuri objektiivisesti määriteltyihin tilanteisiin, ja sillä on yleisiä ja abstrakteja oikeusvaikutuksia yhteisön jäsenvaltioiden kansalaisiin ja yhteisössä toimiviin yrityksiin pelkästään sillä objektiivisella perusteella, että he ovat jäsenvaltion kansalaisia ja yhteisen rahan käyttäjiä. Tältä osin asetuksen 5 perustelukappaleessa muuten todetaan, että "euron käyttöönotto koskee koko väestön päivittäisiä toimia osallistuvissa jäsenvaltioissa".

27 Tämän vuoksi ei voida katsoa, että säädöksellä olisi vaikutusta kantajan oikeusasemaan sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella hän erottuu kaikista muista ja jonka perusteella hänet voidaan yksilöidä samalla tavalla kuin se, jolle päätös on osoitettu.

28 Tähän johtopäätökseen ei ole vaikutusta kantajan väitteellä, jonka mukaan yhteisen rahan nimen muuttaminen, joka tapahtui niitä määräyksiä rikkoen, jotka koskevat perustamissopimuksen muuttamista, merkitsee niin vakavaa valtioiden suvereniteetin loukkaamista, että muutoksen on katsottava koskevan jokaista kansalaista suoraan ja erikseen perustamissopimuksen 173 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla. Edellä mainitusta oikeuskäytännöstä (ks. edellä 23 kohta) ilmenee nimittäin, että yksityisillä perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan nojalla oleva asiavaltuus riippuu siitä, koskevatko kanteen kohteena olevan toimen vaikutukset kantajaa siten, että hänet voidaan niiden perustella erottaa kaikista muista henkilöistä, joita kyseinen toimi myös koskee. Kantaja ei kuitenkaan ole näyttänyt, kuinka riidanalaisella asetuksella tehty yhteisen rahan nimen muuttaminen voisi vaikuttaa häneen tällä tavalla.

29 Kantajan sen väitteen osalta, jonka mukaan sen johdosta, että hänen kanteensa mahdollisesti jätettäisiin tutkimatta, olisi epävarmaa, valvottaisiinko asetuksen pätevyyttä, mitä yhteisöjen tuomioistuin voisi myöhemmin tehdä perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisessa menettelyssä, riittää, kun todetaan, että koska luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt eivät voi nostaa kumoamiskannetta yleisesti sovellettavista toimista, jos he eivät täytä perustamissopimuksen 173 artiklan neljännessä kohdassa määrättyjä edellytyksiä, heillä kuitenkin on käytössään muita perustamissopimuksessa määrättyjä oikeussuojakeinoja, jotka on tarkoitettu takaamaan yhteisön toimien laillisuuden valvonta (asia 293/84, vihreät v. parlamentti, 23.4.1986, Kok. 1986, s. 1339, 23 kohta). Erityisesti on todettava, että kansallisissa tuomioistuimissa ja ennakkoratkaisumenettelyn kautta yhteisöjen tuomioistuimessa taattavan oikeusturvan osalta kantaja ei kuitenkaan selvitä niitä syitä, joiden vuoksi tämä turva vähenisi, jos tämä kanne jätettäisiin tutkimatta. Tämä kantajan esittämä väite on näin ollen hylättävä perusteettomana.

30 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että kanne on siis jätettävä tutkimatta.

Oikeudenkäyntikulut

31 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian, hänet on velvoitettava sekä korvaamaan neuvoston oikeudenkäyntikulut, koska vastaaja on sitä vaatinut, että velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (toinen jaosto)

on määrännyt seuraavaa:

1) Kanne jätetään tutkimatta tutkittavaksi ottamisen edellytysten selvän puuttumisen vuoksi.

2) Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Annettiin Luxemburgissa 12 päivänä maaliskuuta 1998.

H. Jung

kirjaaja

A. Kalogeropoulos

toisen jaoston puheenjohtaja